

Mål för friluftslivspolitik

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens skrivelse 2012/13:51 Mål för friluftslivspolitik och 8 motionsyrkanden som väckts med anledning av skrivelsen. Dessutom behandlas 3 motionsyrkanden från allmänna motions-tiden 2012 om friluftsliv.

I skrivelsen redovisar regeringen mätbara mål för friluftslivspolitik och redogör för de satsningar som har gjorts i syfte att utveckla dessa mål. Vidare redogör regeringen för sin syn på det framtida arbetet med utveckling och uppföljning av målen för friluftslivspolitik. Slutligen redogör regeringen för andra relevanta åtgärder och initiativ som berör friluftslivspolitikens utveckling och genomförande.

Utskottet föreslår att skrivelsen läggs till handlingarna och att samtliga motionsyrkanden avslås.

I betänkandet finns 7 reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Utskottets överväganden	6
Skrivelsen	6
Tio mål för friluftslivet	6
Tillgänglig natur för alla	8
Starkt engagemang och samverkan	9
Allemansrätten	9
Tillgång till natur för friluftslivet	10
Attraktiv tätortsnära natur	10
Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling	11
Skyddade områden som resurs för friluftslivet	12
Ett rikt friluftsliv i skolan	12
Friluftsliv för god folkhälsa	14
God kunskap för friluftslivet	14
Genomförande, samordning och uppföljning	15
Regeringens skrivelse	16
Övriga motionsyrkanden	16
Friluftsrörelsens betydelse	16
Nyttjande av EU-medel	17
Reservationer	19
1. Tio mål för friluftslivet, punkt 1 (MP, V)	19
2. Tillgänglig natur för alla, punkt 2 (MP, V)	20
3. Attraktiv tätortsnära natur, punkt 3 (MP)	20
4. Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling, punkt 4 (MP)	21
5. Ett rikt friluftsliv i skolan, punkt 5 (MP)	22
6. God kunskap för friluftslivet, punkt 6 (MP)	22
7. Nyttjande av EU-medel, punkt 9 (MP)	23
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	24
Skrivelsen	24
Följdmotionen	24
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012	25

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Tio mål för friluftslivet

Riksdagen avslår motion

2012/13:Kr5 av Tina Ehn (MP) yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (MP, V)

2. Tillgänglig natur för alla

Riksdagen avslår motion

2012/13:Kr5 av Tina Ehn (MP) yrkande 3.

Reservation 2 (MP, V)

3. Attraktiv tätortsnära natur

Riksdagen avslår motion

2012/13:Kr5 av Tina Ehn (MP) yrkande 5.

Reservation 3 (MP)

4. Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling

Riksdagen avslår motion

2012/13:Kr5 av Tina Ehn (MP) yrkande 6.

Reservation 4 (MP)

5. Ett rikt friluftsliv i skolan

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Kr5 av Tina Ehn (MP) yrkande 7 och

2012/13:Ub457 av Tina Ehn m.fl. (MP).

Reservation 5 (MP)

6. God kunskap för friluftslivet

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Kr5 av Tina Ehn (MP) yrkande 8 och

2012/13:Kr256 av Anita Brodén m.fl. (FP) yrkande 2.

Reservation 6 (MP)

7. Regeringens skrivelse

Riksdagen lägger skrivelse 2012/13:51 till handlingarna.

8. Friluftsrörelsens betydelse

Riksdagen avslår motion

2012/13:Kr256 av Anita Brodén m.fl. (FP) yrkande 1.

9. Nyttjande av EU-medel

Riksdagen avslår motion

2012/13:Kr5 av Tina Ehn (MP) yrkande 4.

Reservation 7 (MP)

Stockholm den 30 maj 2013

På kulturutskottets vägnar

Gunilla Carlsson i Hisings Backa

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S), Ulf Nilsson (FP), Anne Marie Brodén (M), Kerstin Engle (S), Gustaf Hoffstedt (M), Per Svedberg (S), Christina Zedell (S), Per Lodenius (C), Amir Adan (M), Tina Ehn (MP), Lars-Axel Nordell (KD), Ellen Juntti (M), Agneta Gille (S), Peter Jutterström (M), Håkan Juholt (S), Bengt Berg (V) och Adam Martinen (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I juli 2010 lämnade regeringen propositionen Framtidens friluftsliv (prop. 2009/10:238) till riksdagen. Propositionen innehöll förslag till övergripande mål för friluftslivspolitiken och en inriktning för det fortsatta arbetet med att utveckla politiken. Riksdagen antog i december 2010 det övergripande målet för friluftslivspolitiken och gav dessutom regeringen till känna att den borde komplettera det övergripande målet för friluftslivspolitiken med ett antal mätbara mål (bet. 2010/11:KrU3, rskr. 2010/11:37 och 2010/11:38).

Regeringen gav med anledning av tillkännagivandet i december 2010 Naturvårdsverket i uppdrag att efter samråd med berörda myndigheter utveckla friluftslivsmålen. Verket redovisade den 1 mars 2012 förslag till mätbara mål för friluftslivspolitiken och föreslog också hur arbetet med att uppfylla målen skulle genomföras och följas upp (Naturvårdsverkets rapport 6476).

I regeringens aktuella skrivelse Mål för friluftslivspolitiken (skr. 2012/13:51) presenterar regeringen tio mätbara mål för friluftslivspolitiken som i huvudsak överensstämmer med förslagen i Naturvårdsverkets rapport. Dessutom redogör regeringen för de satsningar som har gjorts i syfte att utveckla dessa mål samt regeringens syn på det framtida arbetet med utveckling och uppföljning av målen för friluftslivspolitiken.

Utskottets överväganden

Skrivelsen

Tio mål för friluftslivet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om friluftslivsmålets koppling till andra politikområden och integrering i miljömålssystemet med hänvisning till att motionerna delvis får anses tillgodosedda.

Jämför reservation 1 (MP, V).

Regeringens bedömning

Friluftslivspolitikerna bör utvecklas med tio mätbara mål som förtydligar de tio punkterna i det övergripande målet för friluftslivspolitikerna.

Bakgrund

I propositionen Framtidens friluftsliv (prop. 2009/10:238) fastslogs ett övergripande mål för friluftslivspolitikerna som specificerades i tio punkter. Det övergripande målet är att stödja människors möjligheter att vistas i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund för friluftslivet. Alla människor ska ha möjlighet att få naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö. Regeringen anser nu att de tio punkterna ska utgöra mätbara mål för friluftslivspolitikerna.

Dessa är:

1. Tillgänglig natur för alla
2. Starkt engagemang och samverkan
3. Allemansrätten
4. Tillgång till natur för friluftsliv
5. Attraktiv tätortsnära natur
6. Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling
7. Skyddade områden som resurs för friluftslivet
8. Ett rikt friluftsliv i skolan
9. Friluftsliv för god folkhälsa
10. God kunskap om friluftsliv

Motionerna

Tina Ehn (MP) anser i motion 2012/13:Kr5 att det behövs en koppling mellan målen för friluftslivet och andra politikområden (yrkande 1).

I samma motion yrkande 2 anger motionären att ytterligare steg bör tas för att integrera målen för friluftslivspolitiken i miljömålssystemet.

Utskottets ställningstagande

Beträffande det första motionsyrkandet anger regeringen i skrivelsen att friluftslivspolitikens mål är av övergripande art och nära kopplade till andra politikområden. Arbetet med att konkretisera och uppfylla mål bedrivs därför i nära samarbete med företrädare för andra politikområden, sektorer, myndigheter och organisationer. Utskottet anser, med hänsyn till den koppling med andra politikområden som konstaterats och det samarbete som finns, att motionen delvis får anses tillgodosedd. Motion 2012/13:Kr5 (MP) yrkande 1 avstyrks.

När det gäller motionens yrkande 2 kan nämnas att riksdagen 1999 fattade beslut om ett antal miljö kvalitetsmål för att ge en tydlig struktur åt miljöarbetet.¹ De har utvecklats till det som i dag kallas miljömålssystemet. Regeringen och riksdagen har förstärkt och utvecklat miljömålssystemet, och ett tydligare fokus har lagts på genomförande och åtgärder för att möta dagens miljöutmaningar.

I den aktuella skrivelsen anger regeringen följande:

De föreslagna målen för friluftslivet utgör en komplettering till de preciseringar om friluftslivet som finns i flera av miljö kvalitetsmålen. Naturvårdsverket har ett samordningsansvar för såväl miljö måluppföljningen som uppföljningen av friluftslivsmålen. Naturvårdsverket har därmed ansvar för att samordna uppföljningarna av målsystemen och säkerställa att uppföljningen blir effektiv och entydig. Även de myndigheter som har ansvar att samordna uppföljningen av ett eller flera miljö kvalitetsmål eller ett eller flera friluftslivsmål har ansvar för att samordna uppföljningen av en viss målsättning, om friluftslivsmål och miljö kvalitetsmål överlappar.

Dessutom anges i skrivelsen att målstrukturen för friluftslivspolitiken har anpassats efter miljö målssystemet och att man dessutom valt samma år som miljö målssystemet, 2020, då målen för friluftslivspolitiken ska ha nåtts. Vidare anges i skrivelsen att uppföljningen av friluftslivsmålen bör samordnas med miljö måluppföljningen och bör redovisas vartannat år med första rapportering 2015.

Mot bakgrund av att de föreslagna målen för friluftslivet är nära kopplade till miljö målssystemet anser utskottet att motionen delvis får anses tillgodosedd. Motion 2012/13:Kr5 (MP) yrkande 2 avstyrks.

¹ Prop. 1997/98:145, bet. 1998/99:MJU6, rskr. 1998/99:183.

Tillgänglig natur för alla

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att målet om tillgänglig natur bör skrivas in i skogsvårdslagen, med hänvisning till att Skogsstyrelsens kunskapssammanställning bör avvaktas.

Jämför reservation 2 (MP, V).

Regeringens bedömning

Ett mål för friluftslivspolitikerna bör vara att naturen ska vara tillgänglig för alla. Detta bör innebära följande: Möjligheten att vistas i och njuta av natur- och kulturlandskapet är stor, och människors olika behov är tillgodosedda. Områden med god tillgänglighet finns utpekade, är kända och uppskattade och förvaltas långsiktigt. Tillgänglighet har hög prioritet inom planering, information och förvaltning av natur- och kulturlandskapet samt andra områden av betydelse för friluftslivet.

Motionen

Tina Ehn (MP) anser i motion 2012/13:Kr5 att målet om tillgänglig natur för alla bör skrivas in i skogsvårdslagen. Motionären påpekar att den politik som har förts de senaste åren genom förändringar av skogspolitiken och strandskyddet har fört oss längre bort från en god tillgång till naturen (yrkande 3).

Bakgrund

Skogsvårdslagens (1979:429) första paragraf lyder: "Skogen är en nationell tillgång och en förnybar resurs som ska skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls. Vid skötseln ska hänsyn tas även till andra allmänna intressen." I 30 § föreskrivs bl.a. att hänsyn ska tas till kulturmiljö- och naturvärden. Av föreskrifterna till denna s.k. hänsynsparagraf (30 §) framgår också att hänsyn till sociala värden ska tas vid avverkning.

I Skogsstyrelsens (SKS) regleringsbrev för 2013 finns ett uppdrag att göra en kunskapssammanställning om arbetet med skogens sociala värden. Myndigheten ska titta på vilka problem som finns – om det finns, vad kan göras för att åtgärda dem, var ligger ansvaret för sociala värden i skogen? SKS ska även titta på alla de åtgärder och verksamheter som redan görs inom skogsbolag, mindre markägare och ideella organisationer. Uppdraget ska rapporteras till Landsbygdsdepartementet senast den 1 december 2013.

Vidare kan nämnas att regeringen 2010 tillsatte en parlamentarisk beredning, Miljömålsberedningen (dir. 2010:74). Beredningen har i uppdrag att ta fram en strategi för en långsiktigt hållbar markanvändning. I juni 2013 väntas beredningen lämna en delredovisning med förslag om ett arbete med skydd och skötsel av områden samt miljöhänsyn i skogsbruket.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att Skogsstyrelsens kunskapssammanställning om arbetet med skogens sociala värden bör avvaktas och avstyrker därmed motion 2012/13:Kr5 (MP) yrkande 3.

Starkt engagemang och samverkan

Regeringens bedömning

Ett mål för friluftslivspolitikerna bör vara ett starkt engagemang och samverkan där personligt och ideellt engagemang står i centrum. Organisationerna bör i högre grad än i dag samverka. Ökad samverkan kan bidra till att fler människor oftare ägnar sig åt friluftsliv. Det bör även finnas etablerade strukturer för dialog och samordning av friluftslivet lokalt, regionalt och nationellt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning.

Allemansrätten

Regeringens bedömning

Ett mål för friluftslivspolitikerna bör vara att allemansrätten är grunden för friluftslivet. Målet bör innebära att allemansrätten värnas och att allmänheten, markägare, föreningar och företag har god kunskap om allemansrätten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning.

Tillgång till natur för friluftslivet

Regeringens bedömning

Ett mål för friluftslivspolitiken bör vara att det finns tillgång till natur för friluftslivet. Detta bör innebära att samhällsplaneringen och markanvändningen tar hänsyn till friluftslivets behov av tillgång till attraktiva natur- och kulturlandskap.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning.

Attraktiv tätortsnära natur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att tidigarelägga måläret 2020 med hänvisning till regeringens ambition att snarast starta arbetet med att nå de uppsatta målen och till det arbete som bedrivs för att skydda tätortsnära natur.

Jämför reservation 3 (MP).

Regeringens bedömning

Ett mål för friluftslivspolitiken bör vara att det finns attraktiv tätortsnära natur för friluftslivet. Målet bör innebära att befolkningen har tillgång till grönområden och ett tätortsnära landskap med höga friluftsvärden, natur- och kulturmiljövärden.

Motionen

Tina Ehn (MP) anser i motion 2012/13:Kr5 att måläret 2020 för att uppnå målet med tillgång till ett tätortsnära landskap med höga friluftsvärden bör tidigareläggas (yrkande 5).

Bakgrund

I skrivelsen anges att målstrukturen har anpassats efter miljömålssystemet och att samma år har valts då målen ska ha nåtts, dvs. 2020. Arbetet med att nå målen, säger regeringen, bör starta snarast. Vissa åtgärder kan inte vänta till 2020 utan behöver genomföras skyndsamt.

Vidare framhålls i skrivelsen att den tätortsnära naturen och bebyggelsens grönområden är viktiga för rekreation och friluftsliv för den stora andel av befolkningen som bor i tätorter. Regeringen har gett i uppdrag åt länsstyrelserna i de tre storstads länen, Stockholm, Västra Götaland och

Skåne, att ta fram särskilda program för skydd av tätortsnära natur. Genom programmen kommer viktiga tätortsnära naturområden att få ett långsiktigt skydd i storstadsområdena, där konkurrensen om mark är som störst. Programmen ska vara genomförda 2015, och länsstyrelserna ska redovisa sina insatser i sina respektive årsredovisningar.

I budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1 utg.omr. 17) anges att regeringens ambition är att uppmuntra bildandet av fler nationalstadsparker i Sverige. Nationalstadspark är ett begrepp som avser ett skyddat område i urban miljö, som är riksintresse som har stor betydelse för det nationella kulturarvet, för en tätorts eller tätortsregions ekologi och för människors rekreation.

Utskottets ställningstagande

Med hänsyn till regeringens ambition att snarast starta arbetet med att nå de uppsatta målen för friluftslivspolitikerna och till det arbete som bedrivs för att skydda tätortsnära natur avstyrker utskottet motion 2012/13:Kr5 (MP) yrkande 5.

Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om betydelsen av ett mångsidigt och tillgängligt friluftsliv för en hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling.

Jämför reservation 4 (MP).

Regeringens bedömning

Ett mål för friluftslivspolitikerna bör vara att bidra till en hållbar landsbygdsutveckling och regional tillväxt i alla delar av landet. Detta bör innebära att friluftslivet samt natur- och kulturturismen bidrar till att stärka den lokala och regionala attraktiviteten och medverkar till en stark och hållbar utveckling och regional tillväxt. Natur- och kulturturism bör uppmärksammas och prioriteras som strategiska verksamheter inom besöksnäringen. Upplevelserna bör kännetecknas av hållbarhet, kvalitet, värdeskapande, tillgänglighet och säkerhet.

Motionen

Tina Ehn (MP) framhåller i motion 2012/13:Kr5 betydelsen av ett mångsidigt och tillgängligt friluftsliv för en hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling. Enligt motionären handlar det både om att människor vill bo kvar, att utflyttade vill återvända och att andra vill flytta till landsbygden (yrkande 6).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärens uppfattning om vikten av att skapa bra förutsättningar för friluftsliv för att på så sätt bidra till landsbygdsutveckling. Tillgången till friluftsliv är en faktor som främjar såväl goda livs- och boendemiljöer som förutsättningar för naturturism. Naturturism, t.ex. jakt- och fisketurism eller hästturism, är en av de snabbast växande delarna inom svensk turism, och det finns enligt regeringen goda förutsättningar att utveckla unika, attraktiva, tillgängliga och hållbara aktiviteter i det svenska natur- och kulturlandskapet. Utskottet konstaterar att det råder samsyn i frågan och anser att motionen inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Motion 2012/13:Kr5 (MP) yrkande 6 avstyrks.

Skyddade områden som resurs för friluftslivet

Regeringens bedömning

Ett mål för friluftslivspolitikerna bör vara att skyddade områden är en resurs för friluftslivet. Målet bör innebära att skyddade områden med värden för friluftslivet skapar goda förutsättningar för utevistelse genom förvaltning och skötsel som främjar friluftsliv och rekreation.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning.

Ett rikt friluftsliv i skolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att ta fram metoder eller en policy för att säkerställa alla barns rätt till friluftsliv och naturupplevelser i skolan, med hänvisning till att det är upp till varje enskild skola att välja hur man vill genomföra läroplanens kursplan när det gäller friluftsliv.

Jämför reservation 5 (MP).

Regeringens bedömning

Ett mål för friluftslivspolitikerna bör vara ett rikt friluftsliv i skolan. Detta bör innebära att förskolor, förskoleklasser, grundskolor och motsvarande skolformer samt fritidshem bedriver friluftslivsverksamhet och undervisning om förutsättningar för en god miljö och hållbar utveckling i enlighet med verksamheternas styrdokument. Barn och elever bör ges goda möjligheter att vistas utomhus.

Motionerna

I motion 2012/13:Kr5 av Tina Ehn (MP) begär motionären att en utredning tillsätts med målet att ta fram metoder för att säkerställa alla barns rätt till friluftsliv och naturupplevelser i skolan. Alternativt kan Skolverket ges i uppdrag att ta fram en policy för det rörliga friluftslivet i skolan (yrkande 7).

Liknande synpunkter framförs av Tina Ehn m.fl. (MP) i motion 2012/13:Ub457.

Bakgrund

Regeringen och riksdagen sätter upp mål och riktlinjer för skolan i olika styrdokument. Läroplanen är ett sådant styrdokument. Hösten 2011 kom en ny läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11). I denna preciseras kursplanen på ett tydligare sätt än i den förra läroplanen. I kursplanen för idrott och hälsa för grundskolan anges som syfte bl.a. att eleverna genom undervisningen ska utveckla förmågan att vistas i utemiljöer och naturen under olika årstider och få förståelse för värdet av ett aktivt friluftsliv. För t.ex. årskurs 7–9 anges vidare att det centrala innehållet för friluftsliv och utevistelse är följande:

- Att orientera i okända miljöer med hjälp av kartor och andra hjälpmedel för positionering.
- Hur olika friluftslivsaktiviteter kan planeras, organiseras och genomföras.
- Rättigheter och skyldigheter i naturen enligt allemansrätten.
- Kulturella traditioner i samband med friluftsliv och utevistelse.
- Badvett och säkerhet vid vatten vintertid. Hantering av nödsituationer i och vid vatten med alternativa hjälpredskap, enligt principen för förlängda armen.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan finns i läroplanen angivet och preciserat det centrala innehållet för friluftsliv och utevistelse i skolan. Varje skola har en skyldighet att följa läroplanen, men det är upp till varje enskild skola att välja hur

man vill genomföra den. Med hänsyn till detta anser utskottet att yrkandena inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagen. Motionerna 2012/13:Kr5 (MP) yrkande 7 och 2012/13:Ub457 (MP) avstyrks.

Friluftsliv för god folkhälsa

Regeringens bedömning

Ett mål för friluftslivet bör vara att skapa goda förutsättningar för människor att vara regelbundet fysiskt aktiva i natur- och kulturlandskapet. Målet bör innebära att evidensbaserade kunskaper om insatser som skapar förutsättningar för friluftsliv och främjar hälsa sammanställs och sprids till kommuner, landsting, ideella organisationer och andra berörda aktörer.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning.

God kunskap för friluftslivet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om forskning och kunskapsutveckling med hänvisning till bl.a. regeringens preciseringar i skrivelsen om vad regeringen avser att göra på området.

Jämför reservation 6 (MP).

Regeringens bedömning

Ett mål för friluftslivspolitikerna bör vara att det finns god kunskap om friluftslivet. Målet bör innebära att det finns etablerad forskning och statistikinsamling om friluftsliv som utgår från ämnesfältets bredd och mångvetenskapliga karaktär, är långsiktig över tiden och bygger på behoven hos friluftslivets aktörer. Myndigheter, organisationer, kommuner, markägare och företag bör ha god kunskap och kompetens i frågor om friluftsliv, landskapets utformning, hållbart nyttjande och natur- och kulturturism.

Motionerna

Tina Ehn (MP) anser i motion 2012/13:Kr5 att regeringen bör säkerställa att den forskning och kunskapsutveckling som behövs för att utveckla friluftslivet och stärka dess ställning finns (yrkande 8).

Anita Brodén m.fl. (FP) påtalar i motion 2012/13:Kr256 vikten av fortsatt friluftslivsforskning (yrkande 2).

Bakgrund

Det sexåriga nationella forskningsprogrammet Friluftsliv i förändring, som startade 2006, har nyligen avslutats. Totalt avsattes 34,2 miljoner kronor för programmet. Forskningsprogrammet, Statistiska centralbyrån och Naturvårdsverket har tagit fram förslag på hur man kan utforma forskning för friluftslivet.

Som stöd i genomförandet och uppföljningen av friluftslivsmålet, om god kunskap om friluftslivet, anger regeringen i skrivelsen att följande preciseringsåtgärder kan användas när det gäller forskning:

Forskning om friluftsliv stöds på ett sätt som tillvaratar ämnets bredd, skapar bra möjligheter till finansiering och utveckling. En nationell nätverksorganisation är etablerad, angelägna forskningsområden är identifierade och en nationell forskarskola är inrättad. Forskning om friluftsliv uppfattas som en attraktiv karriärväg och svensk friluftsforskning står sig väl internationellt.

I skrivelsen anges också att regeringen avser att ge Naturvårdsverket i uppdrag att vara samordnande myndighet för detta mål.

Vidare anges i skrivelsen att regeringen avser att se över frågan om hur relevant underlag kan tas fram för att ge större stöd till friluftslivspolitikerna.

Utskottets ställningstagande

Regeringen konstaterar i skrivelsen att forskningen om friluftsliv har fått ett kraftigt lyft genom det forskningsprogram som pågått sedan 2006. Resultatet från forskningen har bidragit till att ge underlag för myndigheternas arbete med att bevara och utveckla förutsättningarna för friluftslivet i Sverige. Utskottet ser med tillfredsställelse på de positiva effekter som forskningsprogrammet har bidragit till och förutsätter att resultaten av programmet tas till vara.

Utskottet anser i likhet med regeringen att forskning om friluftsliv är av stor vikt för att öka kunskapen om friluftslivets betydelse för individer, samhälle och naturvård samt vill understryka vikten av att de preciseringsåtgärder som regeringen anger i skrivelsen, för att uppfylla målet om god kunskap om friluftslivet, noga följs upp.

Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet motionerna 2012/13:Kr5 (MP) yrkande 8 och 2012/13:Kr256 (FP) yrkande 2.

Genomförande, samordning och uppföljning

Regeringens bedömning

Naturvårdsverket bör få samordningsansvar för uppföljningen av de tio friluftslivsmålen med tillhörande rapportering. För varje mål bör det utses en till två samordnande myndigheter. Ansvar och uppdrag bör ses över och förtydligas i t.ex. instruktioner, regleringsbrev eller uppdrag till myndigheter. Länsstyrelsernas arbete med samordning på regional nivå bör stärkas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning.

Regeringens skrivelse

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger regeringens skrivelse 2012/13:51 till handlingarna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör lägga regeringens skrivelse till handlingarna.

Övriga motionsyrkanden

Friluftsrörelsens betydelse

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om friluftsrörelsens betydelse för folkhälsa, integration och kunskap om allemansrätten, med hänsyn till den samsyn som råder.

Motionen

Anita Brodén m.fl. (FP) framhåller i motion 2012/13:Kr256 friluftsrörelsens betydelse för folkhälsa, integration och kunskap om allemansrätten (yrkande 1).

Utskottets ställningstagande

Friluftorganisationernas verksamhet är enligt utskottets uppfattning en grundläggande förutsättning för möjligheten att utöva ett rikt friluftsliv, och staten har ett ansvar att skapa förutsättningar för ett varierat friluftsliv. Av denna anledning anslås också statsbidrag till friluftorganisationer. Detta bidrag höjdes fr.o.m. 2011 med ca 3 miljoner kronor och ligger 2013 på nära 28 miljoner kronor.

För att visa på att regeringen lyfter fram friluftsrörelsens betydelse för folkhälsan kan nämnas att regeringen i skrivelsen anger att Svenskt Friluftsliv bör vara en samrådspartner till Statens folkhälsoinstitut i dess uppdrag att stärka kunskapen om och följa upp utvecklingen av friluftslivets betydelse för folkhälsan.

Att friluftorganisationer också har betydelse för integration visar t.ex. Svenska Jägareförbundets integrationsprojekt, som riktar sig till nya svenska ungdomar och där fritidsfiske och natur är centrala inslag. I projektet ingår även matlagning med viltkött, vilket enligt regeringen har gett engagemang för jakt och natur bland nya svenskar.

När det gäller friluftsrörelsens betydelse för kunskap om allemansrätten kan påpekas att det ingår i många friluftorganisationers verksamhet att informera om allemansrätten. Naturvårdsverket har även möjlighet att ge bidrag till friluftorganisationer, t.ex. Svenskt friluftsliv, för att informera om allemansrätten.

Sammantaget delar utskottet motionärernas uppfattning om friluftsrörelsens betydelse för folkhälsa, integration och kunskap om allemansrätten. Med hänsyn till den samsyn som råder bör motion 2012/13:Kr256 (FP) yrkande 1 inte föranleda någon åtgärd från riksdagen, utan avstyrks.

Nyttjande av EU-medel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att ta fram en strategi för hur man skulle kunna nyttja EU-medel för att finansiera investeringar i infrastruktur för friluftslivet.

Jämför reservation 7 (MP).

Motionen

Tina Ehn (MP) anser i motion 2012/13:Kr5 att de berörda myndigheterna bör ges i uppdrag att ta fram en strategi för hur man skulle kunna nyttja EU-medel, såsom regionala strukturfonder och landsbygdsprogrammet, för att finansiera investeringar i infrastruktur för friluftslivet (yrkande 4).

Bakgrund

Det nuvarande landsbygdsprogrammet och de regionala strukturfondsprogrammen gäller från 2007 t.o.m. 2013 och håller på att ses över för nya perioder.

Såväl Jordbruksverket som länsstyrelserna lämnar ut information om landsbygdsprogrammet på sina respektive webbplatser, och ansökan om medel lämnas in till länsstyrelsen.

Bland annat Tillväxtverket informerar på sin webbplats om de regionala strukturfondsprogrammen och har även hand om ansökningsförfarandet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser inte i dagsläget att det finns något skäl att ge de berörda myndigheterna i uppdrag att ta fram en strategi för hur man skulle kunna nyttja EU-medel för att finansiera investeringar i infrastruktur för friluftslivet. Motion 2012/13:Kr5 (MP) yrkande 4 avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Tio mål för friluftslivet, punkt 1 (MP, V)

av Tina Ehn (MP) och Bengt Berg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Kr5 av Tina Ehn (MP) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Regeringen presenterar i skrivelsen tio mål som ska kunna mäta de gemensamma strävanden som samhället har för friluftslivet. Dessa mål är enligt Miljöpartiet de grönas och Vänsterpartiets mening ett steg på vägen. Men trots det redovisade arbetet för att ta fram de föreslagna målen brister förslaget enligt vår mening på flera punkter. Regeringen har inte lyckats koppla friluftslivspolitikerna i sitt sammanhang till andra politikområden, t.ex. den betydelse den nuvarande skogspolitiken har för tillgängligheten till skogen, hur strandskyddslagen påverkar tillgången till stränder, hur samhällsplaneringen kan påverka stora områden och människors förmåga att utöva ett aktivt friluftsliv och hur en minskad spridning av miljögifter är viktig för möjligheterna att också i fortsättningen plocka svamp och bär. Skrivelsen är i detta avseende enligt vår uppfattning otillräcklig för att göra målen mätbara på riktigt.

De tio föreslagna målen är anpassade efter miljömålssystemet i fråga om såväl målstrukturen som mållåret 2020. Detta anser Miljöpartiet de gröna och Vänsterpartiet är en styrka och ett led i integreringen av friluftslivspolitikerna i andra politikområden. En bra miljö där miljömålen uppnås ger bättre förutsättningar för friluftslivet generellt. Och ett aktivt och omfattande deltagande i friluftslivet kan åtminstone indirekt bidra till att uppfylla miljömålen. Ytterligare steg bör dock tas för att integrera mål för friluftslivet i miljömålssystemet. Relationen mellan friluftslivsmålen och miljömålen bör förtydligas. Vi anser t.ex. att de grundläggande kvalitetskrav som friluftslivet ställer på miljön bör omfattas av miljömålssystemet, de förslag till preciseringar som finns för miljömålen bör infogas under lämpliga friluftslivsmål (då skulle de komplettera varandra på ett tydligare

sätt) och en del av det som saknas i friluftslivsmålen kan uppfyllas genom miljömålen. Det finns nämligen vissa delar i miljömålen, som nu inte står i friluftslivsmålen, som är absolut nödvändiga för att skapa förutsättningar för människors möjligheter att bedriva friluftsliv.

Vad vi här anför bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bifaller motion 2012/13:Kr5 (MP) yrkandena 1 och 2.

2. Tillgänglig natur för alla, punkt 2 (MP, V)

av Tina Ehn (MP) och Bengt Berg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Kr5 av Tina Ehn (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Tillgänglighet handlar om att både se till att det finns natur nära människor och göra det möjligt att ta sig ut i naturen även för personer med funktionsnedsättning. Vi missar något viktigt om vi inte ser att ett intensivare bruk av naturen skapar begränsningar. Den politik som har förts de senaste åren har genom förändringar av skogspolitiken och strandskyddet fört oss längre bort från en god tillgång till naturen. Den har också öppnat möjligheten för ett intensivare skogsbruk med stubbrytning och en ökad möjlighet att skogsgödsla, sammantaget något som inte ökar den biologiska mångfalden eller tillgången till natur för friluftslivet. Ett intensivare skogsbruk ger i förlängningen en skog som är mindre tillgänglig för det rörliga friluftslivet. För att leva upp till målet om tillgänglig natur för alla behöver detta även skrivas in i skogsvårdslagen.

Vad vi här har anför bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bifaller motion 2012/13:Kr5 (MP) yrkande 3.

3. Attraktiv tätortsnära natur, punkt 3 (MP)

av Tina Ehn (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Kr5 av Tina Ehn (MP) yrkande 5.

Ställningstagande

En grundförutsättning för ett lättillgängligt friluftsliv är för många människor tillgång till attraktiva och uppskattade tätortsnära naturmiljöer. Skogar och natur nära där människor bor bidrar i hög grad till nytta för rekreation och folkhälsa. Den samhällsnytta markägare kan erbjuda med tillgängliga och upplevelserika skogar bör utökas och måste uppmuntras. Miljöpartiet de gröna anser att det behövs en medveten samhällsplanering i samband med översiktsplanarbetet och en insikt om den konkurrens om mark som redan råder i tätortsområden. Miljöpartiet de gröna anser att måläret 2020 för att uppnå målet med tillgång till ett tätortsnära landskap med höga friluftsvärden är väl långt fram i tiden. Arbetet för att nå detta mål behöver ha en högre ambitionsnivå, då vi ser att tätortsnära landskap exploateras i dag.

Vad jag här har anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bifaller motion 2012/13:Kr5 (MP) yrkande 5.

4. Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling, punkt 4 (MP)

av Tina Ehn (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Kr5 av Tina Ehn (MP) yrkande 6.

Ställningstagande

Natur- och kulturturism är något som har en allt större potential att skapa arbetstillfällen på landsbygden. Intresset för ett aktivt friluftsliv ökar. I dess spår spirar också turismverksamhet, med upplevelser genom fiske, vilda djur och naturens charm. Bättre förutsättningar för friluftsliv bidrar även på detta sätt till landsbygdsutveckling. Ett mångsidigt och tillgängligt friluftsliv är också viktigt för att många människor ska anse att det är attraktivt att bo och verka på landsbygden. Det handlar både om att människor vill bo kvar, att utflyttade vill återvända och att andra vill flytta till landsbygden.

Vad jag här har anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bifaller motion 2012/13:Kr5 (MP) yrkande 6.

5. Ett rikt friluftsliv i skolan, punkt 5 (MP)

av Tina Ehn (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:Kr5 av Tina Ehn (MP) yrkande 7 och

2012/13:Ub457 av Tina Ehn m.fl. (MP).

Ställningstagande

Förutsättningarna för ett sunt liv grundläggs i unga år, och här har skolan en nyckelroll. Skollagen och läroplanerna framhåller att friluftsliv och naturupplevelser är nödvändiga inslag i skolan. Men en rapport som Skidrådet, Friluftsrådet och Idrottslärarna presenterade förra året visar att ansvaret för att de vackra orden ska bli till handling saknas. Rapportens undertitel är Alla vill ha skolutflykter men ingen vill ta ansvar för att de genomförs. Detta är ett problem som man inte kan blunda för. Ett sätt att ta tag i problemet skulle vara en utredning med målet att ta fram metoder för att säkerställa alla barns rätt till friluftsliv och naturupplevelser i skolan. Ett annat sätt kan vara att ge Skolverket i uppdrag att ta fram en policy för det rörliga friluftslivet och skolan.

Vad jag här har anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bifaller motion 2012/13:Kr5 (MP) yrkande 7 och 2012/13:Ub457 (MP).

6. God kunskap för friluftslivet, punkt 6 (MP)

av Tina Ehn (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Kr5 av Tina Ehn (MP) yrkande 8 och

bifaller delvis motion

2012/13:Kr256 av Anita Brodén m.fl. (FP) yrkande 2.

Ställningstagande

Forskning och statistik om friluftslivet är av stor vikt för att öka kunskapen om friluftslivets betydelse för enskilda och för samhället. Det sexåriga forskningsprogrammet Friluftsliv i förändring, som startade 2006, avsluta-

des nyligen. Ingen efterföljare kommer att ta vid. Forskning om friluftslivet omfattas för närvarande inte av forskningen om det civila samhället. Därmed kan vi gå miste om viktig kunskap om friluftslivets betydelse för samhället och om hur friluftslivet kan utvecklas. Regeringen bör enligt Miljöpartiet de grönas uppfattning säkerställa att den forskning och kunskapsutveckling som behövs för att utveckla friluftslivet och stärka dess ställning finns.

Vad jag här har anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bifaller motion 2012/13:Kr5 (MP) yrkande 8 och delvis bifaller motion 2012/13:Kr256 (FP) yrkande 2.

7. Nyttjande av EU-medel, punkt 9 (MP)

av Tina Ehn (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Kr5 av Tina Ehn (MP) yrkande 4.

Ställningstagande

Friluftslivet och natur- och kulturturismen omfattar många aktörer. Ideella, kommersiella, markägare och myndigheter. Det pågår ett stort arbete runt om i landet med att underhålla leder och stugor, skapa nya tillgängliga miljöer, informera och sprida kunskaper. Ofta är det eldsjälarna som arbetar ideellt, och det är människor som skapar fantastiska mervärden för så många andra. Men även det ideella arbetet har sina begränsningar och sina resursbehov. Det råder ofta brist på ekonomiska resurser för att klara av att underhålla leder och skidspår och för att rusta dåligt underhållna fjällstugor, broar eller hamnanläggningar i skärgården. En möjlighet skulle vara att ge berörda myndigheter i uppdrag att ta fram en strategi för hur man skulle kunna nyttja EU-medel, såsom regionala strukturfonder eller landsbygdsprogrammet, för att finansiera investeringar i infrastruktur för friluftslivet.

Vad jag här har anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bifaller motion 2012/13:Kr5 (MP) yrkande 4.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2012/13:51 Mål för friluftslivspolitikern.

Följdmotionen

2012/13:Kr5 av Tina Ehn (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en närmare koppling mellan målen för friluftslivet och andra politikområden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ytterligare steg bör tas för att integrera mål för friluftsliv i miljömålssystemet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att målet om tillgänglig natur för alla bör skrivas in i skogsvårdslagen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge berörda myndigheter i uppdrag att ta fram en strategi för hur man skulle kunna nyttja EU-medel (såsom regionala strukturfonder eller landsbygdsprogrammet) för att finansiera investeringar i infrastruktur för friluftslivet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att målåret 2020 för att uppnå målet med tillgång till ett tätortsnära landskap med höga friluftsvärden bör tidigareläggas.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betydelsen av ett mångsidigt och tillgängligt friluftsliv för en hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett rikt friluftsliv i skolan.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa att den forskning och kunskapsutveckling som behövs för att utveckla friluftslivet och stärka dess ställning finns.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:Kr256 av Anita Brodén m.fl. (FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om friluftsrörelsens betydelse för folkhälsa, integration och kunskap kring allemansrätten.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av fortsatt friluftsforskning.

2012/13:Ub457 av Tina Ehn m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med målet ta fram metoder för att säkerställa alla barns rätt till friluftsliv och naturupplevelser i grundskolan.